

KIMYONI O'QITISHDA O'QUVCHILARNING QIZIQISHINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI

Ametova Guljamila Elbrusovna

Nukus shahri 25-umumiy o'rta ta'lim maktabi kimyo fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'quvchilarda qiziqish va chuqurroq tushunishni kuchaytiradigan strategiyalar, o'qitish usullari va vositalari haqida umumiy ma'lumot berilgan. Faol o'qitish texnikasi, fanlararo yondashuvlar va o'qitish jarayonida texnologiyalarni birlashtirishga alohida e'tibor beriladi. Tadqiqot natijalari ushbu usullarning talabalarning kimyo sohasidagi faolligi va akademik ko'rsatkichlarini yaxshilashdagi samaradorligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Fanga qiziqish, kimyo ta'limi, o'qitish metodikasi, faol o'rganish, fanlararo yondashuvlar, talabalarni jalb qilish, texnologiya integratsiyasi.

So'nggi yillarda barcha ta'lim darajalaridagi talabalar o'rtasida fanga qiziqishni kuchaytirishga e'tibor kuchaymoqda. Kimyo Markaziy fan bo'lib, turli sohalarda, jumladan tibbiyot, muhandislik, atrof-muhit fanlari va texnologiyalarda muhim ro'l o'ynaydi. Uning ahamiyatiga qaramay, ko'plab talabalar kimyo tushunchalari bilan kurashadilar va ko'pincha uni qiyin va mavhum mavzu sifatida qabul qiladilar. O'qituvchilar uchun muammo kimyoni yanada qiziqarli va dolzarb qilish va shu bilan talabalarning fanga qiziqishini uyg'otishdir.

Ushbu maqola o'qituvchilar turli xil pedagogik yondashuvlarni qo'llash orqali kimyoga chinakam qiziqishni qanday kuchaytirishi mumkinligini hal qilishga qaratilgan. Ushbu yondashuvlarga faol ta'lim strategiyalari, fanlararo o'qitish va virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar kabi zamonaviy texnologiyalardan foydalanish kiradi. Ushbu tadqiqot, shuningdek, ushbu metodologiyalar o'quv natijalarini yaxshilashga va ilmiy fanlarga doimiy qiziqishga qanday hissa qo'shishini o'rganadi.

Fanga, xususan kimyoga qiziqishni shakllantirish talabalarni faol jalb qiladigan va mavzuni Real dasturlar bilan bog'laydigan strategik yondashuvni talab qiladi. Quyida talabalar orasida kimyoga qiziqishni kuchaytirish uchun tavsiya etilgan metodika keltirilgan:

Haqiqiy zamonaviy ilovalari bilan kimyoni kontekstualizatsiya qilish

- Kundalik hayot bilan bog'liq: kimyo o'quvchilar har kuni duch keladigan ovqat pishirish, kosmetika, tozalash vositalari va atrof-muhit kabi narsalarda qanday ishtirok etishini ta'kidlang.

- Sanoat ilovalari: sanoat, tibbiyot, energetika va atrof-muhitni muhofaza qilishda kimyoning ro`lini tanishtirish. Talabalarni kelajakdagi potentsial yo'llar haqida ilhomlantirish uchun kimyo bo'yicha kareralarni muhokama qiling.

- Amaliy loyihalar: talabalarni suvni filtrlash, qayta tiklanadigan energiya manbalari yoki biologik parchalanadigan plastmassalarni yaratish kabi hayotiy muammolarni hal qiladigan loyihalarga jalb qilish.

Interfaol va amaliy ta'lim

- Tajribalar va namoyishlar: muntazam amaliy tajribalar o'rganishni aniq qiladi. Rang o'zgarishi, portlashlar yoki gazlarni yaratish kabi vizual ravishda jozibador va hayajon keltiradigan tajribalarni tanlang.

- Laboratoriya asosida o'rganish: o'quvchilarni laboratoriya tajribalarida nazariyani qo'llashga undash, ularga tushunchalarni passiv o'rganish emas, balki izlanish orqali o'zlari kashf etishlariga imkon berish.

- Virtual laboratoriyalar va simulyatsiyalar: sinfda osongina namoyish etilmasligi mumkin bo'lgan stsenariylar uchun onlayn simulyatsiyalar va virtual laboratoriyalardan foydalaning va chuqur o'rganish tajribasini taqdim eting.

So'rovga Asoslangan Ta'lim

- Muammoni yechish yondashuvi: talabalarni tajriba orqali savollar berishga, tekshirishga va javob topishga undash. Bu ularga tanqidiy fikrlash va ilmiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi.

- Amaliy tadqiqotlar: qiziqish va munozarani uyg'otish uchun tarixiy kashfiyotlar yoki zamonaviy muammolardan (masalan, iqlim o'zgarishi yoki sog'liqni saqlash inqirozi) amaliy tadqiqotlar sifatida foydalaning.

- Ilmiy loyihalar: talabalarga o'z qiziqishlari asosida kichik ilmiy loyihalarni loyihalashtirishga, ularni ilmiy jarayonga yo'naltirishga imkon bering.

Hamkorlikda O'rganish

- Guruh ishi: jamoaviy ish va muloqot ko'nikmalarini shakllantirish uchun guruh tajribalari va loyihalarini osonlashtirish, shu bilan birga munozaralar va umumiy o'quv tajribalarini rag'batlantirish.

- Tengdoshlarni o'qitish: talabalarni bir-biriga tushunchalarni tushuntirishga undash, bu esa tushunish va faollikni chuqurlashtirishi mumkin.

Texnologiyadan foydalanish

- Interaktiv vositalar: murakkab molekulalar yoki reaksiyalarni tasavvur qilish uchun interaktiv 3D modellar, onlayn viktorinalar va videolar kabi raqamli manbalarni o'z ichiga oladi.

Kimyoni boshqa Fanlar bilan bog'lash

- Fanlararo ta'lim: kimyoni fizika, biologiya yoki hatto san'at (masalan, rasmdagi ranglar nazariyasi) bilan birlashtirib, uning keng dolzarbligini ko'rsatish va turli qiziqishlarga murojaat qilish.

- Kross-o'quv loyihalari: oziqlanish (biologiya) kimyosi yoki muhandislik (fizika) materiallari kabi fanlarni qamrab oladigan loyihalarni rag'batlantirish.

Hikoya va tarixiy nuqtai nazardan foydalanish

- Kashfiyot Dramatizatsiyasi: mavzuni insoniylashtirish uchun elementlar, reaksiyalar yoki qonunlarning kashfiyotini sarguzasht, raqobat yoki muammolarni hal qilish hikoyalari sifatida taqdim eting.

Ijodiy mustahkamlash va ijodkorlik

- Qiziquvchanlikni rag'batlantirish: qiziquvchanlik va mustaqil fikrlashni mukofotlash. Kimyoni o'rganishda harakat, ijodiy echimlar va ishtiyoq uchun ijobiy fikr bildiring.

- Ochiq topshiriqlar: o'quvchilarga kimyo haqidagi tushunchalarini o'ziga xos tarzda ifodalashga imkon beradigan video, plakat yoki modellar tayyorlash kabi ijodiy loyihalarni amalga oshirish imkonini beradi.

Ekologik va ijtimoiy muammolarni o'z ichiga oladi

- Yashil kimyo: yashil kimyo va barqarorlik tamoyillarini o'rgatish, kimyo ifloslanish va chiqindilarni kamaytirishda qanday ro'l o'ynashini muhokama qilish.

- Ijtimoiy ta'sir: kimyo toza energiya, suvni tozalash va sog'liqni saqlash kabi global muammolarni qanday hal qilishini o'rganing.

Ilmiy jamoalar bilan aloqada bo'ling

- Dala sayohatlari: talabalar kimyoni amalda ko'rishlari mumkin bo'lgan mahalliy sanoat, tadqiqot laboratoriyalari, universitetlar yoki muzeylarga tashriflarni tashkil qiling.

- Mehmon ma'ruzalari: turli sohalardagi kimyogarlarni yoki olimlarni nutq so'zlash va talabalarni o'z ishlari bilan ilhomlantirish uchun taklif qiling.

- Ilmiy yarmarkalar: ilmiy yarmarkalarda ishtirok etishni rag'batlantirish, talabalarga o'z tadqiqotlari yoki tajribalarini kengroq auditoriyaga taqdim etish imkonini beradi.

Ushbu metodologiya faol o'rganish, Real aloqalar va talabalarning faolligini ta'kidlaydi. Kimyoni dolzarb, interaktiv va qiziqarli qilish orqali o'qituvchilar talabalarning fan va kimyoga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshirishi mumkin.

Xulosa.

Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, talabalarning kimyoga bo'lgan qiziqishini oshirishda faol ta'lim metodologiyasi ham, texnologiyaning integratsiyasi ham hal qiluvchi ro'l o'ynaydi. Ushbu usullar faol ishtirok etishni rag'batlantiradi, tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi va mavhum tushunchalarni yanada qulayroq qiladi. O'qituvchilar ushbu yondashuvlarni talabalarning fan fanlari bo'yicha faolligini va samaradorligini oshirish uchun o'qitish strategiyalariga kiritishni o'ylashlari kerak.

Talabalarning kimyoga bo'lgan qiziqishi va ishlashiga faol ta'lim va texnologiyalarni takomillashtirishning uzoq muddatli ta'sirini baholash uchun tizimli tadqiqotlar o'tkazing.

Ushbu usullarni turli xil o'quv ehtiyojlari va kelib chiqishi bo'lgan talabalar uchun qanday moslashtirish mumkinligini o'rganing.

O'qituvchilarga ushbu metodologiyalardan o'z sinflarida samarali foydalanishlari uchun malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim eting.

Ushbu strategiyalarni qo'llash orqali o'qituvchilar qiziqish va fanga bo'lgan muhabbatni uyg'otadigan o'quv muhitini yaratishi mumkin, natijada katta ilmiy muvaffaqiyatlarga va kelajakda ilmiy jamoatchilikka hissa qo'shadi.

Adabiyotlar.

1. Суравегина И. Теория и практика формирования ответственного отношения школьников к природе в процессе обучения биологии: Автореф. дисс. ... докт. пед. наук. – М., 1986. – С. 35.
2. Зверев И.Д. Экология в школьном образовании. - М.: «Знание», 1988. - С. 96.
3. Nishonboeva M.G. Biologiya darslarida ekologik tarbiya. - T.: «O'qituvchi», 1992. – 27 b.
4. Turdikulov E.O. Fizika va ekologik ta'lim. – T.: «O'qituvchi», 1992. – 228 b.
5. Azizxo'jaeva N.N. O'qituvchi tayyorlashning pedagogik texnologiyasi. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2000. – 52 b.
6. Tolipova J.O., G'afurov A.T. Biologiya o'qitish metodikasi. Bakalavriat ta'lim 3. yo'nalishi talabalari uchun o'quv qo'llanma. – T.: «Iqtisod-Moliya», 2007. – 224 b.
7. I.Sh.Ismatov. Kimyo. 10-sinf umuta'lim maktablari uchun darslik. – Toshkent: 2022. – 98 b.
8. N.G'.Raxmatullayev, H.T.Omonov, Sh.M.Mirkomilov. Kimyo o'qitish metodikasi. – Toshkent: “Iqtisod-Moliya”, 2013.
9. G'afurov A. va boshqalar. Biologiya. 10-sinf umuta'lim maktablari uchun darslik. – T.: «SHarq», 2017. - 50 b.